

หัวข้อวิจัย	:	สายรายงานกับการยอมรับหะดีษในฐานะเป็นคำสอนของอิสลาม
คณะผู้วิจัย	:	ผศ.ดร.อับดุลเลาะ การ์นา และนายเชาวน์ฤทธิ์ เรื่องปราชญ์
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	:	วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ปีที่ทำวิจัย	:	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานภาพของสายรายงานหะดีษในการยอมรับเป็นคำสอนของอิสลาม การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือหะดีษฉบับแม่บท และหนังสือที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือมุศฎะลาหุหะดีษ หนังสือศักริญาหะดีษ และหนังสืออัลญุรหุ วัตตะอะอิดิล และสารสนเทศ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้จัดเป็นหมวดหมู่ตามหัวข้อต่าง ๆ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักการอูลุม อัลหะดีษ หลักการศักริญา และหลักการอัลญุรหุและวัตตะอะอิดิล โดยยึดแนวทางของอุละมาอ์มุตะดิอูนเป็นหลัก

ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับหะดีษในฐานะเป็นคำสอนของอิสลามส่วนใหญ่จะพิจารณาสายรายงานของหะดีษประกอบด้วย 1) พิจารณาคณะลักษณะของผู้รายงานแต่ละท่านด้านคุณธรรมซึ่งอยู่ในลำดับที่สูงสุดและรองลงมาตามลำดับชั้น และด้านความบกพร่องซึ่งอยู่ในลำดับที่ต่ำจนถึงลำดับต่ำที่สุดตามลำดับชั้นเช่นเดียวกัน 2) พิจารณาสภาพของสายรายงาน เช่น จำนวนการรายงานหะดีษ อัลมุตาบิอาตและอัสซะวาฮิดของหะดีษ ความต่อเนื่องของการรายงาน คุณสมบัติของหะดีษ ระดับของสายรายงาน การได้รับการสนับสนุนจากสายรายงานอื่น และความขัดแย้งของตัวบทหะดีษระหว่างเศาะหีหะฮ์ด้วยกันหรือเศาะหีหะฮ์กับญะอะอีฟ 3) สายรายงานที่อยู่ในระดับสูงที่สุดและรองลงมาสามารถอ้างเป็นคำสอนของอิสลามได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ หะดีษเศาะหีหะฮ์และหะดีษหะสัน สายรายงานที่อยู่ในระดับกึ่งกลางระหว่างสูงสุดกับต่ำสุดสามารถอ้างเป็นคำสอนกับบางเรื่องเท่านั้น ได้แก่ หะดีษญะอะอีฟ ส่วนสายรายงานที่อยู่ในระดับต่ำที่สุดไม่อนุญาตอ้างเป็นคำสอนอิสลามอย่างเด็ดขาด ได้แก่ หะดีษญะอะอีฟ ญิดคันและหะดีษเมาญูอ 4) การตัดสินหะดีษแต่ละบทพบว่า บางหะดีษอุละมาอ์มีความเห็นเป็นเอกฉันท์ต่อระดับของหะดีษและบางตัวบทอุละมาอ์มีความเห็นที่ขัดแย้งกันก็ขึ้นอยู่กับความรู้ความเชี่ยวชาญของอุละมาอ์แต่ละท่านด้านอัลญุรหุและวัตตะอะอิดิล โดยมีหลักการในการปฏิบัติคือ ควรพิจารณาการตัดสินของอุละมาอ์เฉพาะทางเป็นหลัก

Title : Hadith Reporter and Admit the Hadith as the Doctrine of Islam

Researchers : Asst. Prof. Dr. Abdullah Karina and Chauwarit Ruangpraj

Responsible body : College of Islamic Studies, Prince of Songkla University,

Research Year : 2007

Abstract

The aim of this research is to learn analyze the status of the lines of hadith narrators in acceptance as an Islamic teaching. To accumulate data from mother copies of hadith books and related books such as; the books of Mustalah Hadith, the books of Takhrij Hadith and the books of al-Jarh and al-Ta'dil, information and related data are arranged into classification according to the various topics. Analyzing data by using principle of Ulum al-Hadith, principle of Takhrij and principle of al-Jarh and al-Ta'dil by holding to ulama' Mu'tadilun's principle.

The result found that acceptance Hadith as an Islamic teaching, most of them will consider the line of hadith narrators in these ways : 1) consider each narrator's characteristic in his virtue that is in the highest step and the second step arranging respectively, and in his error or mistake that is in the low to the lowest atep arranging respectively too. 2) consider the ststus of the lines of narrators such as, the wordings of Hadith narrating, al-Mutabi'at and al-Shawahid of Hadith, continuity of narrating, the property of Hadith, the class of the lines of narrators, getting supporting from other lines of narrators and the conflict of the texts of Hadith between Sahih with Sahih and Sahih with Da'if. 3) The lines of narrators that are in the highest class and inferior class can be claimed as an Islamic teaching correctly: they are Hadith sahih and Hadith Hasan. The lines of narrators that is in the middle class between the highest and the lowest can be claimed as an Islamic teaching with only some cases: it is Hadith da'if. As for the lines of narrators that are in the lowest class aren't allowed to claim as an Islamic teaching sticky : they are Hadith Da'if Jiddan and Hadith Maudu'. 4) In making a decision of each Hadith, we found that Ulama' have the opinion by common consent with the alss of some Hadith and they have contrary opinion with some Hadith, it si up to the knowlwdge and experience of each Ulama' in al-Jarh and al-Ta 'dil by having the principle in practice, that is, we should consider in making a decision of specific Ulama'.

الموضوع : الإسناد والحكم على الحديث على أنه مرتبط بمصدر تشريع إسلامي
 الباحث : الأستاذ المساعد الدكتور عبدالله كارينا وجواريت روانج براج
 الجهة : كلية الدراسات الإسلامية بجامعة الأمير سونكلا فرع فطاني
 العام : 1427 هـ

مستخلص البحث

يهدف هذا البحث إلى دراسة أحوال إسناد الحديث والحكم عليه بناء على أنه مرتبط بمصدر تشريع إسلامي حيث يتم جمع المعلومات من أمهات كتب الحديث، ومصطلح الحديث، وتخريج الحديث، والجرح والتعديل. وسوف تقسم المعلومات بحسب الأبواب والموضوعات. وتحليل المعلومات باستخدام قواعد علوم الحديث وتخريج الحديث والجرح والتعديل اعتماداً على آراء العلماء المعترين.

ومن أهم نتائج البحث التي توصل إليها الباحثان هي أن الاعتراف بالحديث على أنه مرتبط بمصدر تشريع إسلامي بالنظر إلى أحوال السند غالباً - يشمل على ما يلي : (1) النظر إلى شروط الرواة من ناحية العدالة ترتيباً على الأعلى فالأعلى، وكذلك من ناحية الجرح ترتيباً على الأدنى فالأدنى . (2) النظر إلى أحوال الرواية كصيغ الرواية، والمتابعات والشواهد، والاتصال والانقطاع في الرواية، وشروط الحديث، ودرجات الحديث، واعتضاد الأحاديث وارتفاعه، والتعارض بين الأحاديث. (3) إسناد الحديث في درجة الأعلى ثم الذي يليه وهو ما ينبغي أن يقال أنه مرتبط بمصدر تشريع إسلامي وتشمل على درجتي الحديث الصحيح والحديث الحسن، وإسناد الحديث الذي بين منزلي الأعلى والأدنى يقال أنه مرتبط بمصدر تشريع إسلامي في بعض الأمور وهو حديث ضعيف، وأما إسناد الحديث الذي في درجة الأدنى فلا يقال أنه مرتبط بمصدر تشريع إسلامي أبداً وهو حديث ضعيف جداً وحديث موضوع. (4) والحكم على الحديث تجد أن بعض الأحاديث متفق على حكمه عند بعض العلماء وبعضه مختلف فيه (أي في حكمه) والمطلوب من هذا الخلاف بأن يلفت النظر أساساً إلى اهتمامات العلماء في مجالهم.